Redactiunea, Administratiunea și Tipografia:
BRAȘOVU, piața mare, Tărgulŭ Inului Nr. 30.
Scrisorĭ nefrancate nu se primescŭ. Manuscripte nu se retrimitŭ.
Birourile de anunciurĭ:
Brașovŭ, piața mare, Tărgulŭ Inului Nr. 30.
Inserate mai primescŭ în Viena *R. Mosse, Haasenstein & Vogler (Otto Maas), H. Schalek, Alois Herndel, M. Dukes, A. Oppelik, J. Danneberg*; în Budapesta: *A. V. Goldberger, Eckstein Bernat*; în Frankfurt: *G. L. Daube*; în Hamburg: *A. Steiner*.
Prețulŭ inserțiunilorŭ: o seria garmond pe o colónă 6 cr. și 30 cr. timbru pentru o publicare. Publicărĭ mai dese după tarifă și învoială.
Reclame pe pagina a III-a o seriă 10 cr. v. a. séu 30 banĭ.

GAZETA TRANSILVANIEI.

ANULU LVI.

„Gazeta“ ese în fiă-care ḑi

Abonamente pentru Austro-Ungaria.
Pe un anŭ 12 fl., pe șése lunĭ 6 fl., pe trei lunĭ 3 fl.
N-rii de Duminecă 2 fl. pe anŭ.

Pentru România și străinătate:
Pe unŭ anŭ 40 francĭ, pe șése lunĭ 20 fr., pe trei lunĭ 10 fr.
N-rii de Dumineca 8 francĭ.
Se prenumĕră la tóte oficiele poștale din întru și din afară și la dd. colectorĭ.

Abonamentulŭ pentru Brașovŭ:
a administrațiune, piața mare, Tărgulŭ Inului Nr. 30 etagiulŭ I.: pe unŭ anŭ 10 fl., pe șése lunĭ 5 fl., pe trei lunĭ 2 fl. 50 cr. Cu dusulu în casă: Pe unŭ anŭ 12 fl., pe 6 lunĭ 6 fl., pe trei lunĭ 3 fl. Unŭ esemplarŭ 5 cr. v. a. séu 15 banĭ. Atâtŭ abonamentele câtŭ și inserțiunile suntŭ a se plăti înainte.

Nr. 66. Brașovŭ, Mercurĭ, 24 Martie (5 Aprilie) 1893.

Incercările Mitropolitului I. Vancea

făcute în două „concilii“, ținute la anii 1872 și 1882, de a schimba religiunea strămoșéscă a poporului românŭ din Mitropolia Albei Iulie.

III.

Conciliulŭ alŭ doilea provincialŭ din 1882.

Sosise anulŭ 1882 și încă nime, afară de puținele persóne, carĭ luase parte la desbaterile secrete din 1872, nu avea cunoscință de pregătirile, carĭ se făceau în secretŭ de a trece mitropolia română de Alba-Iulia la catolicismŭ.

Românii avuseră de vécurĭ întregĭ o încredere nestrămutată în preoții și în Vlădicii sĕi, carĭ tot-déuna, atâtŭ în timpulŭ trecutŭ, câtŭ până în ḑilele nóstre, au lucratŭ în deplină consfătuire și înțelegere cu poporulŭ. Singurŭ numai mitropolitulŭ Vancea se separă de poporŭ și cercă prin decisiunile conciliului dela 1872 sĕ separeze și clerulŭ de poporŭ.

Pregătirile oculte de a trece la catolicismŭ începute în a. 1872 se continuară și în a. 1882, cu acelașĭ sistemŭ ascunsŭ de a converti pe cineva fără sĕ scie.

Anume mitropolitulŭ Vancea în ḑiua de 8 Aprilie 1882 adresà o nouă circulară episcopilorŭ sufraganĭ, prin care le făcea cunoscutŭ, că din „grația Sfântului Scaunŭ Apostolicŭ“ s'au întăritŭ decisiunile sinodului din 1872, și acum „datorința sa cea mai plăcută“ este de a publica aceste decisiunĭ „cu modalitățile prescrise“.

Pentru acestŭ scopŭ, mitropolitulŭ Vancea convocă unŭ alŭ doilea „conciliu provincialŭ“ pe ḑiua de 30 Maiu 1882, ér în hărtia de convocare amintea numai în trécătŭ episcopilorŭ sufraganĭ, că în sinodulŭ acesta se vorŭ tracta și alte obiecte de mare influență și gravitate (magni momenti obiecta), carĭ privescŭ tóte diecesele mitropoliei de Alba-Iulia.

Sinodulŭ din 1882, întogma ca și sinodulŭ dela 1872, era convocatŭ fără sĕ aibă de basă vre-o lege óre-care electorală, séu celŭ puținŭ sĕ se observe usulŭ celŭ vechiu consfințitŭ în decursulŭ timpului în mitropolia de Alba-Iulia, că la sinódele pentru primire de dogme sĕ fiă presențĭ cu votŭ decisivŭ toțĭ protopopii, toțĭ preoții și deputații mirenilorŭ.

Din contră mitropolitulŭ Vancea și episcopii sufraganĭ „aduseră“ (întrebuințămŭ terminii hărtiei de convocare), aduseră la sinodulŭ acesta numai persónele, pe carĭ „voiră“ dênșii, dér și aceste fețe bisericescĭ erau chemate aicĭ numai în calitate de „teologĭ“, ca sĕ asiste fără votŭ decisivŭ.

In acestŭ sinodŭ alŭ II-lea lucrurile se petrecură întogma ca la sinodulŭ din 1872. Mitropolitulŭ Vancea, mai înainte de tóte, constrînse pe membrii presențĭ sĕ facă „promisiunea solemnă pe credința preoțéscă“, că din tóte cele ce se vorŭ ceti, și se vorŭ decide în acestŭ sinodŭ nu vorŭ descoperi nimĕrui nimicŭ până când tóte aceste decisiunĭ se vorŭ publica la timpulŭ sĕu și cu modalitățile prescrise (se înțelege ca lucrurĭ împlinite.)

Intrămŭ acum așa-dér în a doua periódă de a se ținé secrete nu numai decisiunile heterodoxe ale conciliului din 1872, dér și decisiunile de mare gravitate (magni momenti), ce se vorŭ vota în cursulŭ acestui alŭ II-lea conciliu.

Promisiunea solemnă se făcŭ. Se publicară apoi în secretŭ decisiunile sinodului din 1872, carĭ în linia primă subminau din fundamentŭ credința și independența bisericei de Alba Iulia, ér în linia a doua unitatea și naționalitatea poporului românŭ.

Este însĕ evidentŭ pentru orĭ cine, că acéstă publicare făcută în secretŭ la 1882 (după 10 anĭ) cu obligămêntulŭ de a se ținé și mai departe în secretŭ, numai publicare nu se póte numi. Dér destulŭ că decisiunile aceste de schimbarea legei, votate în 1872, rĕmaseră și de aci înainte subtrase dela cunoscința poporului și a părții celei marĭ din clerŭ.

Insĕ lucrurile nu se mărginiră numai aci. Ca și cum mitropolia de Alba-Iulia prin decisiunile din 1872 nu ar fi fostŭ pusă în cumpĕnă destul de grea, ca și cum grópa pentru înmormêntarea credinței nóstre vechĭ și a independenței mitropoliei de Alba-Iulia nu ar fi destulŭ de adâncă, mitropolitulŭ Vancea făcŭ în conciliulŭ acesta alŭ II-lea unŭ pasŭ mai departe pentru reformarea definitivă a credinței române și pentru asimilarea completă a bisericei de Alba-Iulia în sînulŭ bisericei catolice.

Anume mitropolitulŭ puse înaintea acestui conciliu unŭ nou elaboratŭ forte capțiosŭ, despre „mărturisirea credinței catolice.“

Prin acestŭ nou elaboratŭ sinodulŭ din 1882 fŭ constrînsŭ sĕ priméscă și sĕ recunóscă de base și de legĭ fundamentale ale credinței nóstre și ale mitropoliei de Alba-Iulia tóte sinódele particularĭ și ecumenice, neadmise în biserica Rĕsăritului, și pe carĭ le recunósce numai biserica papistă.

După cum scimŭ cu toții, întrégă credința Bisericei din părțile Rĕsăritului, precum și credința bisericei române din Transilvania, care face parte din Biserica Rĕsăritului, se întemeiéză exclusivŭ pe Biblia și pe disposițiunile séu canónele celorŭ de ântâiu șépte sinóde ecumenice. Scimŭ de-asemenea cu toții, că prin canónele acestorŭ șépte sinóde ecumenice se încheie în modŭ definitivŭ și nestrămutabilŭ orĭ ce desvoltare mai departe a doctrinei de credință, ast-felŭ că în Biserica Rĕsăritului nu se mai póte admite absolutŭ nicĭ unŭ sinodŭ altulŭ particularŭ orĭ ecumenicŭ, fără de a rĕsturna întrégă doctrina bisericei Rĕsăritului.

Intemeiându-se pe aceste principii nestrămutabile ale religiunii Rĕsăritului, sinodulŭ de unire dela 1698 nicĭ nu a primitŭ pentru mitropolia de Alba-Iulia nicĭ unŭ sinodŭ mai multŭ ecumenicŭ orĭ particularŭ. Sinodulŭ acela (din 1698) a rĕmasŭ pe lângă cele 7 sobóre dela începutŭ.

Dér ce se întêmplă acum la a. 1882?

In urma impunerii absolutistice a mitropolitului Vancea, sinodulŭ sĕu „conciliulŭ“ din Blașiu recunósce de obligatóre pentru Biserica de Alba-Iulia o lungă seriă de concilii ecumenice și particulare, cu totulŭ ne admise în Biserica Rĕsăritului, fără ca acestŭ conciliu sĕ iée în considerare, că prin acéstă admitere mitropolia română de Alba-Iulia s'a scosŭ singură afară din Biserica Rĕsăritului, și că a rĕmasŭ fluctuândŭ, cum amŭ ḑice, în aerŭ, ca o mică planetă rĕtăcitóre eșită din orbita sa.

Eată acum decisiunile heterodoxe ale conciliului provincialŭ alŭ II lea din 1882:

„Venerezŭ și primescŭ:
„Sinodulŭ .... Constantinopolitanŭ ... alŭ optu-„lea în ordine, și mărturisescŭ, „că în acela Fotiu cu dreptulŭ fŭ „osênditŭ.

„Venerezŭ și primescŭ tóte „celelalte sinóde ecumenice „ținute în modŭ legalŭ cu auc-„toritatea Pontificelui ro-„manŭ și aprobate de dênșii, și „mai cu sémă sinodulŭ Flo-„rentinŭ, și mărturisescŭ cele „ce s'au hotărîtŭ în conciliulŭ „acela“.

„Asemenea venerezŭ și pri-„mescŭ sinodulŭ Tridentinŭ „și mărturisescŭ cele ce s'au ho-„tărîtŭ în acela“.

„Apoi venerezŭ și mărturisescŭ „sinodulŭ ecumenicŭ din „Vaticanŭ și tóte cele ce s'au „propusŭ, stabilitŭ și declaratŭ în „elŭ și cu deosebire îmbră-„țișezŭ cu tótă tăria și măr-„turisescŭ decisiunile ce „privescŭ **Primatulŭ Pontifi-„celui** romanŭ și decisiunile „în privința **infalibilității** lui.

„Mai încolo **primescŭ și măr-„turisescŭ tóte celelalte, câte le „primesce și le mărturisesce „Sânta Biserică a Romei**, și „tot-odată condamnŭ, respingŭ și „anathemisezŭ **tóte cele contrare** „precum și schismele și eresiile „condamnate, respinse și ana-„themisate de Sânta Biserica a „Romei.“

In mulțimea acésta enormă de concilii numite și nenumite ale bisericei catolice, pe carĭ sinodulŭ acesta dela 1882 le votă en bloc în o singură ședință, fără sĕ se citéscă decisiunile lorŭ, noi vedemŭ făcêndu-se aci amintire expresă de conciliulŭ dela Florența, de conciliulŭ dela Tridentŭ și de conciliulŭ din Vaticanŭ. Sĕ ne oprimŭ puținŭ aicĭ asupra acestorŭ concilii.

In Conciliulŭ dela Florența (1439), după cum scimŭ, se făcŭ numai în aparență o unire între biserica orientală și între biserica catolică. Toțĭ patriarchii din Rĕsăritŭ, afară de patriarchulŭ din Constantinopolŭ, aruncară anatemă asupra decretelorŭ acestui conciliu, astŭ-felŭ că acestŭ conciliu este condamnatŭ în Biserica Rĕsăritului.

In ce privesce conciliulŭ dela Tridentŭ, acesta se ținŭ la a. 1543—1563 pentru delăturarea reformațiunei începute totŭ din causa diferitelorŭ abusurĭ ale bisericei catolice. Acestŭ conciliu definĭ de nou tóte punctele, tóte dogmele credinței catolice, și votă o mulțime de decisiunĭ, de mare gravitate, în ce privesce supunerea și administrațiunea bisericéscă. Insĕ Francia, statulŭ celŭ mare catolicŭ, protestă în contra acestui conciliu. Decretele acestui conciliu nu fură primite nicĭ chiar în Italia peste totŭ loculŭ. Regatulŭ Neapolitanŭ protestă în contra lorŭ, ér în Spania, în țéra acésta eminamente catolică, conciliulŭ dela Tridentŭ fŭ primitŭ cu marĭ restricțiunĭ, numai întru câtŭ decisiunile sale nu vorŭ fi în contraḑicere cu legile statului. Peste totŭ în Francia, în Germania și în Ungaria conciliulŭ dela Tridentŭ nu fŭ primitŭ de locŭ, și singurŭ numai disposițiunile ce privescŭ credința se introduseră în decursulŭ timpului într'unŭ modŭ tăcutŭ încetŭ cu încetulŭ și în țĕrile aceste.

Ce făcŭ însĕ „conciliulŭ“ dela 1882? Spre a da o dovadă de lipsa sa de reflexiune politică-bisericéscă, conciliulŭ dela 1882, fără sĕ existe nicĭ o necesitate séu interesŭ mare bisericescŭ, primĭ tóte disposițiunile dogmatice, ierarhice și administrative ale conciliului dela Tridentŭ, dela alfa până la omega, precum nu le primise nicĭ Spania, nicĭ Francia, nicĭ Italia, nicĭ Germania, nicĭ chiar Ungaria.

Venimŭ acum la conciliulŭ dela Vaticanŭ ținutŭ în anii 1869—1870. Acesta este conciliulŭ, care definĭ dogma de infalibilitate a Papei. Se scie, că la acestŭ conciliu nu luară parte episcopii Orientului, și chiar din cei 1044 de prelațĭ catolicĭ, carĭ fură chemațĭ la acestŭ conciliu, de abia se înfățișară 723—744, ér dintre aceștia 137 episcopĭ se declarară în contra infalibilității.

Acéstă dogmă, după cum amŭ amintitŭ și mai înainte, se baséză pe presupunerea, că Pontificele romanŭ nu póte rĕtăci nicĭ-odată în materiă de credință. După Biblià, infalibilŭ este numai Dumnedĕu, însĕ conciliulŭ dela Vaticanŭ declară de infalibilă o persónă